

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS - OKTATÁSI HETILAP.

A „Népnevelők pesti egyesületének“, az „Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának“, a „Budapesti tanítótestületnek“, az „Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak“, a Czeglédvidéki — s több tanítóegyletnek rendes közlönye.

Felelős szerkesztő: **Lakits Vendel.**

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 ft, félévre 2 ft negyedévre 1 ft. **Hirdetések** 2 has. petit soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Józsefváros, Bezerédy-utca 1. sz. iskola); **előfizetési pénzek, reklamatiók** sat. **Vodianer F.** kiadóhoz (belsőváros, megyeháztér 9. sz. a.) küldendők.

A példaadás methodikája.

(Folytatás.)

X. §. *A példaadás a családban.*

»Az otthon alapja minden társadalomnak«. *) A ki a család fontosságát kellőleg tudja becsülni, az be fogja látni, hogy az iskola, a sz. egyház, a község és az állam felvirágzása egyedül a családtól függ. Ha a család benső kötelékei lazulni kezdenek, ha az erkölcsiség romlásnak indul: akkor az iskola, az egyház és az állam feladata, a családba a szellemet, erőt, egészséget és erkölcsiséget, a mennyire lehet, visszahelyezni. De az ily intézkedéseknek jókor kell történni, mert ha egyszer a testi, szellemi és erkölcsi betegségek már igen nagy számú családokat elragadtak, akkor hiába minden segítség; sem az iskola, sem az egyház, sem az állam nem lesz képes a nemzetet a sülyedéstől megmenteni.

Az iskola és az állam kötelessége a jövőről is gondoskodni. Azon elv, hogy »le monde va de lui même« »a világnak meg van a maga folyása;« vagy »apres moi le deluge« »mögöttem a vizözön«, nagyon megboszulja magát. Majd a cikk végén bátor leszek nézeteimet megmondani a fölött, hogy minő eszközöket alkalmazzon az iskola és az állam, a család, jó, egészséges állapotának fenntartása- és javítására nézve. — Most csak a családban való példaadásról akarok szólni.

A házban az anya, az atya, a testvérek, itt-ott a rokonok és a cselédek is példaadók. A gyermek taglejtései, nevetése, beszéde, járása utánzáson alapulnak. Ezen ügyességet a gyermek nem oktatás által, hanem anyja példája-, a szoktatás által tanulja.

A gyermek továbbá anyjától tanul kötelességeket, még pedig Isten iránti kötelességeket, tehát istenfélelmet, a valláshoz való ragaszkodást, férj, gyermekek és cselédek iránti kötelességet, tehát hűséget, anyaszereztetet, szemérmességet, háziasságot, takarékoságot, gazdálkodást, rendet, tisztaságot, szelidséget, vonzalmat, türelmet, munkásságot; atyjától ismét tanul Isten iránti kötelességeket, tehát jámborságot, nő, gyermekek-, cseléd-, község-, állam és felebarát iránti kötelességeket, főleg tehát a csa-

*) Lásd Smiles Tóth Könyves Kálmán „Jellem“ című művét.

ládhozi ragaszkodás kötelességét, továbbá munkásságot, lelkiismeretességet, becsületességet, igazságosságot és udvariasságot; az idősebb testvérektől vallásosságot, szülők iránti tiszteletet, szeretetet, engedelmisséget és hálát, testvérszeretetet, összeférhetőséget, szivességet, igazság- és békeszeretetet, őszinteséget; a cselédektől istenfélelmet, engedelmisséget, munkásságot, udvariasságot, illedelmet, becsületességet és hálát stb. Mindezen itt felsorolt erényeket minden gyermek játszva is elsajátíthatná, ha ezen erények példáit maga előtt láthatná otthon a családi körben, és ha a példákat a gyermek a fent elősorolt elvek szerint kapná. De ily példás családokra még mindig ritkán akadunk. A példa nem *általános*, mert néha-néha egy-egy erényt bemutatnak a gyermeknek; azonban valamennyi moralis, vallásos és aestheticus erényeket nem. Ritkán mondanak el neki moralis elbeszéléseket, meséket és regéket, hanem igen is mulattatják őt rablótörténetekkel és egyéb ártalmas elbeszélésekkel.

A példaadás legnagyobb hibája azonban, hogy *utánzásra nem méltó*, mert a gyermeknek a családi körben sokat kell látni és hallani, a mi rút, illetlen, aljas és erkölcstelen.

Fájdalom, a gyermek elég gyakran hall példákat a babonáról, hitetlenségről, élvvágy-, mértékletlenség-, hazugság-, civakodás- és hiúságról, mely hibák ivadékról ivadéokra szállnak.

A példa továbbá nem *serkentő*, mert a szülők a jót gyakran nem szívesen teszik, e mellett boszankodnak, a gyermek gyakran látja, hogy a rest testvére több előnyben részesül mint a szorgalmas. A szülők néha idősebb gyermekeiket annyira elkényeztetik, hogy példájok az ifjabbakra nézve sem utánzásra méltó, sem serkentő nem lehet.

Arnim Bettina asszonytól egyik barátúnője azt kérdezé, mi oka annak, hogy gyermekei mindannyian igen jól neveltek, bár foglalkozása alig engedheti, hogy gyermek nevelésére több időt és figyelmet fordíthatna. Mire az ekként válaszolt: Gyermekeim, ugymond, rám nézve legfontosabbak. De igaz, hogy most nem kell annyi időt nekik szentelnem. Az első két gyermekem nevelésénél nem kiméltem fáradságot és időt, hogy őket meg lehetős jó nevelésben részesíthessem. A többieknél ez nem jár fáradsággal, ezek csupa jó példát látnak az idősebb testvéreknél, és tőlök minden szépet és jót tanulnak.

Sajnos, hogy míg egyrészt még a szülők nagy része sem bír a szükséges műveltséggel arra nézve, hogy a gyermekeket a követésre méltó példákra figyelmeztethetné, és őket ugy a jó példa jótékony, mint a rossz példa kártékony következményeibe mintegy beavatná, másrészt némely családban azon megrögzött szokás uralkodik, hogy a gyermekeket folyton moralizálják, de ők az ellenkezőjét teszik annak, a mire tanítják, minek folytán a gyermekek kedvüket veszítik, a mennyiben ezek csak a tetteket tekintik irányadóknak, nem pedig a szavakat. Szóval a példa nem *buzdító*, nem *serkentő*.

Sőt még azt sem állíthatjuk, hogy a család a példát *tervszerűen* adja, mert ellenkező esetben különbséget tenne az egyes példák között, és azokkal mindig bizonyos célt kapcsolna össze. Igaz, hogy mindaz, a mit a szülők cselekednek és beszélnek, öltözkük és életmódjuk példál szolgál a gyermekeknek, mely zsenge korukra maradandó befolyást gyakorol és a melyet előbb-utóbb követnek is; azonban az oly példa, mely a gyermeknek azonnali utánzásra adatik, kell, hogy korához és tehetségéhez mért legyen.

A tiz éves gyermeknek atyja példát nyujtson vallásosság-, szivélyes-

ség-, barátságosság-, pontosság- és szorgalomról, az ifjunak pedig mértékletesség-, higgadtság-, hazafiság- és jellemzilárdságról.

Azon példákat, melyeket a gyermek a családban nyer, a gyermek kifejlődési fokai szerint három csoportra oszthatjuk, még pedig olyanokra, melyek neki tanköteles kora előtt adatnak, másodsor olyanokra, melyeket tanköteles kora folyamában, és harmadszor, melyet tanköteles korán túl kap.

Egy anya négy éves fiának rossz magaviseletéről panaszkodott és tanácsot kért az illető helybeli tanítótól, mire ez neki így felelt: „Mindenekelőtt meg kell jegyezmem, hogy már előbb, és pedig négy évvel ezelőtt kellett volna önnek tanácsot kérnie fiának nevelése ügyében.“

Vannak szülők, kik gyermekeik jó és rossz tulajdonságairól naplót vezetnek, hogy kellő példák alkalmazása által amazokat erősítsék, ezeket pedig lehetőleg gyengítsék, de fájdalom, ily szülők igen gyéren találhatók.

A példaadás összhangzását illetőleg általános az a panasz, hogy a példa maga nem *összhangzó*. Az iskola panaszodik a család fölött, ez pedig a társadalom fölött, a mit az egyik tényező felépít, azt a másik lerontja. S vajjon nem így van-e ez a családban is? A mit az atya megtilt, azt megengedi az anya, a mi az anya előtt szent, azt kineveti az atya.

A szülők gyakran óvakodnak a gyermekek előtt illetlen kifejezésektől, hanem annál több illetlen dolgot látnak és hallanak ezek a cselekedetekből.

Szóval, a példa a családban még sok kívánni valót hagy hátra; sok szülő szegénység, műveletlenség következtében nem is gondoskodik gyermekei jövőjéről, sok szülő kívánja ugyan a gyermekek boldogságát, de nem tudja, hogy ezen cél eléréséhez mindenekelőtt a jó példa, a tervszerű példaadás szükséges, és végül sok szülő a példa fontosságát elismeri, de hiányzik a szilárd akarat, az erély ezen elvek szerint élni és cselekedni. Ezen bajokon csak egyesült erővel lehet segíteni.

Az iskola, az egyház, a község, az állam és minden emberbarát gondja legyen, hogy a család állapota javíttassék. »A milyen az anya, olyan a leánya.« »A milyen a család, olyan a nép«.

»Olyan nép mint a francia, mely már nem képes a családi kormányzást vezetni és viselni, nem is nyugszik meg az állam formája- és kormányzásában és miduntalan más alkotmány után sovárogo. Minél szilárdabbak a ház erkölcsi szokásai, annál szilárdabb a törvény«, mondja Richl.

Magyar-, Német- és Franciaországban mindenütt látható, hogy az államférfiak, paedagógok és emberbarátok erélylyel lépnek fel, hogy a családot jobb utra térítsék. A család azonban felnöttek- és gyermekekből áll, és a felnöttek nem eléggé műveltek és erkölcsösek, hogy a nevelés feladatának az állam üdvére és az egyesek szerencséjére megfelelhetnének. Mi módon lehetne a bajon segíteni?

Nézetem szerint a következőknek kellene foganatosításba vétetni:

1. Az iskola-kényszert jobban és szigorubban kellene keresztül vinni. Még pedig találkoznak pl. nálunk oly megyék, melyekben a tanköteles gyermekek 20—40%-e épen nem, egy nagy része pedig igen rendetlenül látogatja az iskolát.

2. A serdülő korban levő ifjuságnak a 18-ik évig legalább hetenkint

3—5 órai oktatást kellene nyerni. A 15—18-ig terjedő életévek erkölcsi-ség tekintetében veszélyesek.

3. Kívánatos volna, hogy minden tanító műveltségi és anyagi viszonyai olyanok legyenek, hogy egész idejét, úgy a tanköteles gyermekek mint a felnőttekre való felügyelet — és azok vezetésének, továbbá a népművelődés terjesztése és általában a nevelésügynek szentelhesse.

4. A felserdült leányoknak célszerű volna a nevelés és a házban való hivatás fölött oktatást adni.

5. Minden iskola ne csak oktató, de nevelő intézet is legyen. Felix nemzetgazdász az ő »Die Arbeiter und die Gesellschaft« című művében azt mondja: »A magasabb rangú családok nem képesek felfogni azt, hogy miért nem találják szegény sorsu kézműveseknél azon takarékossgot és mértékletességet, mely náluk úgyszólván otthonos, holott ama szegényeknek még inkább minden krajcárukról számot kellene adniok.«

Ezen furcsa tünemény egyszerű magyarázata azon körülményben található, hogy ezen embereket nem nevelték takarékossgára, hanem az élvágyra.

Egy munkás gyermeke, kinek szülői nagyon gyakran a mértékletlenség, a tisztátlanság, a civakodás, a korhelykedés példáját adták, csak később, az élet komoly iskolájában, kellemetlen tapasztalatok után és többnyire már nagyon későn tanulja becsülni azon tulajdonságokat és erényeket, melyeket szülőinél nélkülözött. Azért szükséges, hogy a népiskolai tanító egyszermind a reá bízott gyermekek nevelője is legyen, hogy nekik oktatás és példa által szeretetet és maradandó hajlamot oltson be azon erényekhez, melyek életboldogságukhoz nélkülözhetlenek.

6. Minden községben nevelési bizottság alakuljon (melyek alapítása érdekében boldogult báró Eötvös már 1868. évben meleg felhívást tett közzé), mely gondoskodik az ifjuság neveléséről és erkölcsi képzéséről mindaddig, míg az önállóságra nem vergődik. Ugyancsak e bizottságnak feladata volna, hogy:

a) A község orvosa segítségével az ifjuság testi fejlődése fölött évről-évre szemlét tartson s arra, a mennyire lehet, ügyeljen.

Gyakran történik, hogy az ujoncozásnál 1000 közül csak 200 találhatik hadiszolgálatra alkalmasnak.

b) A lelkész és más emberbarátok segítségével, a szülőket gyermekeik iránti kötelességükre figyelmeztetni, az illető helybeli felnőtteknek a nevelés-, a jó példa-, és ennek fontosságáról oktatást adni.

c) A tanító segítségével a jó ifjusági és népiratok kiosztása által a művelődést, különösen helyes nevelési eszméket terjeszteni. Kár, hogy nálunk a »Vértessaljai tanítóegylet« ésdr. Kiss Áron tanár által megpendített és életbe hívott paedagogiai társulat meg nem kezdte meg működését.

d) Gyermekkertek alapítása, nevezetesen a szegényebb néposztály gyermekei számára.

e) Az ifjuság fölött őrködni; a házban, a műhelyben, minden utcán és helyen eltávolítani valamennyi rossz példát, hogy a szülők gyermekeiket a korosmában való üldögélésre, kártyajáték-, mértékletlen ivásra, erkölcszetelenség- és illetlenségre ne szoktassák.

f) Nyilvános tornaiskolák, közművelődési, képző- és mulató csarnokok alapítása a felnőtt ifjuság, különösen a munkások és cselédek számára. Ney Ferenc már 1848. évben az ő »A népművelés hatása Magyarhon népeinek erkölcsiségére« című koszorúzott jeles művében cselédnevelő-intézetek alapítását hozta tndítványba.

g) Megjutalmazni oly cselédeket és mesterlegényeket, kik hű kötelességteljesítés és erkölcsös magaviselet által az ifjuságnak jó példát adnak.

h) Oly hanyag és gondatlan szülőket kötelességök teljesítésére komolysággal figyelmeztetni, kik az ifjuság nevelésével mit sem törődnek.

i) Szeretetházak alapítása elhagyott gyermekek számára és javítóintézetek életbeléptetése oly ifjak számára, kik a házban és az iskolában nem maradhatnak erkölcstelenségök, engedelmetlenségök és makrancosságuk következtében.

Önként érthető, hogy e bizottságnak a községi előljáróság, bíróság, rendőrség és minden ott lakó művelt ember támogatására szüksége van. Némely vidéken szigorúan megbüntetik azt, a kit vasárnapon műhelyében dolgozás közben meglepnek, míg oly egyént, ki a köznapon a korcsmában kártyázik, iszik és erkölcsi kihágásokat követ el, a rendőrség figyelmen kívül hagyja.

7) Az egyháznak inkább az életet és erkölcsiséget kell szem előtt tartani.

Képmutatás, rágalmozás, és babonahit, elkeseredettellenségei az igazság-, szabadság-, igazságosság- és emberszeretetnek, mely négy erény nélkül erkölcsi élet nem is létezhet.

Az egyház legyen a felnőttek iskolája, ne legyen az a népiskola ellen, hanem mint barátja, gyámolítsa azt.

Hogy a babona, erkölcstelenség és tudatlanság egymás mellett megáll, arról tanuságot tesz a mult és a jelen. Hogy azonban valódi hit, erkölcs, humanitás és tudomány egymás mellett megállhat, azt a jelen egyháznak kell bebizonyítania, a mint azt nálunk pl. Haynald kalocsai érsek és, hála Isteunek, több egyházférfiu fényes példája mutatja.

8) A község, az iskola és az egyház a család gyökeres átalakítására igen nagy befolyást gyakorolhatnak, azonban az állam segédkezése sem nélkülözhető. Es ezért szükséges, hogy:

a) A nevelési bizottságok minden megyében célszerű szervezettel birjanak, és a szegényebb községek megyei segédeszközök által támogatassanak, hogy nevelő- és képző-intézeiteket fenntarthassák.

b) Az állam gondja legyen, hogy az ingyen igazságszolgáltatás a szegények, és ingyen oktatás a szegény ifjuság számára fogatosítsassék, mert a társadalmi haladás nem annyira a tudomány magas fokától, melyre csak néhány Isten kegyeltje emelkedhetik, mint a tudástól és az általános műveltség jobb és egyenlően terjedésétől függ.

c) Az iskolai törvénynek nemcsak az oktatást, hanem a nevelést is szabályozni kell.

d) A községi törvényt épugy, mint a munkások és cselédek viszonyának törvényét, a paedagogia szelleme hassa át.

e) Az államrendőrségnek a nyilvános tettek fölött nemcsak vallásos és politikai, hanem paedagogiai erkölcsi szempontból is kell örködni a színház, a vendéglők, a kiállított képek stb. fölött.

A mit itt a család átalakítása és javításáról mendottunk, arról már sokkal előbb más paedagogok és emberbarátok sokkal kimerítőbben és sokkal szebben szóltak. Azonban én mégis jónak láttam erről itt röviden megemlékezni, minthogy a legtöbb itt felemlített eszköz még eddig alkalmazásra nem talált. A betegséget bevallják, azt is elismerik, hogy az eszközök célszerűek, de hiányzik a szilárd akarat, a lelki erő arra nézve, hogy az ember azt tegye, a mit általában jónak tartanak. A szt.

István korona országaiban együtt 4,000.000 családnál több lakik, és a cselédek száma körülbelül 1,000.000-ra rüg. Érdemes tehát, hogy minden hazafi fáradsággal és gonddal járuljon a családok emeléséhez, mert ennek felvirágoztatásával az állam is szebb jövőnek néz eléje, sülvedése ellenben az állam romlását vonja maga után. Nagyon helyesen mondja azért Jókai: »A mely nép nem tudja megbecsülni ezt a szót »otthon«, az nem tudja megbecsülni ezt a szót »haza«.

Lederer A.

(Folyt. következik.)

Tegyünk már valamit saját érdekünkben is.

A minap több fővárosi tanító együtt ülvén, saját belügyekről tanácskozott. A beszélgetés halk hangon folyt, úgy hogy azt csak a közvetlen közel levők érthették. Egyszerre egyikök fájdalomtól rezgő hangon következőkre fakadt: »Ez nálunk kivihetetlen! mert nincs köztünk egyetértés, collegiálitás! Itt egyik a másiknak irigye! Ha valamelyik agyában életrevaló eszme fogamzik meg s avval a nyilvánosság terére kíván lépni: lelohad annak erre való kedve, mihelyt kartársaihoz fordul támogatás végett. Mig némelyek csakugyan bátorító és önfeláldozó segítséget is ígérnek, addig a nagy többség hidegen s lejárt frázisokkal fogadja nyilatkozatát, sőt biztos bukást jövendölnek. Itt van az Isten sugallta »Eötvös-alap!« Hány fővárosi tanító buzog mellette? Ha derék vidéki collegáink nem pártolnák azt nemes törekvéseikkel, ott volna-e az, hol jelenleg — hála az égnek — van? — Ott a »tanítói segély-egylet,« melyre kigyót-békát kiabálnak, mert a részleteket rendesen, avagy általában vissza kell fizetni. Itt a »dalkör,« melyet már csirájában meg akartak fojtani, mert nem a »népn. p. egyl.« címét hordja, s most, mert jobára általa szerzett pénzt kér, torkon akarják fojtani. Ez egyetnemértés okozata a fővárosi tanítók jelen hivatalos helyzete is, a bennünket földig lealázó »megjelenési album.« Ennek következménye, hogy egyleti életünk pang, az évtizedek előtt collegiálitás szerzette intézmények lazulnak s így tovább, a szomorú végletekig.«

Ezen, kétségkívül pessimista nézetből eredt kifakadásra a felelet nagyon gyenge volt. Felhozott ugyanis azon egyetértést tanusító tény, midőn az utóbbi fizetésszervezés tárgyában tartott gyűlések alkalmával teljes számmal jelentkezett a testület s egy véleményen volt. A replica erre az volt: »Ugyanazon szervezés második stádiuma már nem találta együtt a testületet, bár csak néhány hóval történt az első után, pedig ez ugyanazon szépet és jót hozta ránk, mit az első hozott volna, csakhogy diplomaticus alakban.« — A felelet »nagy csend« volt.

Főnebb jeleztem, hogy a szóló kartárs pessimista nézetből ítélte. De tény, hogy a mely testület felől ily nyilatkozatot lehet mondani, legyen az bármily parányi részben érintve általa, annak minden egyes tagjának önérdék parancsolta kötelessége, annak mielőbbi elhárítására törekedni.

Hogy ez nem rég van így, tudhatja az, ki visszaemlékszik az egy évtized előtt uralkodott egyetértés eredményeire (lásd az akkori fizetés szervezést, élénk egyleti életet stb.), melyek közül egyik különös figyelmet és pártolást igényel, mert oly intézmény az, mely kartársi szereteten alapul. Ez intézményről akarok ez alkalommal érdemlegesen szólani, illetőleg annak megszilárdítását eszközölni, s reményelem, hogy ez intézmény fentartásának a körülmények által is követelt szükségessége bennünket egy véleményen fog találni.

Értem azon már évtizedeken át fennálló kegyeletes szokást, mely szerint (eddig csak a Duna balparti) tanító halála esetén a kartársak előbb minden 100 frt illetmény után 20 krral, 1872 óta kivétel nélkül 60 krral járultak a temetési költségek fedezéséhez. E szép intézmény rendszeren folyt évek hosszú során át egészen addig, mikor a tanítók száma évről évre nagyobbodott, s mikor ez által a dolog valóban még szebben felelt volna meg céljának, akkor dőlt romba. (Dehogy dőlt! Szerk.)

Nézetem szerint az egyik oka e stagnationnak, hogy a járulékok beszédési módozata nem rendeztetett. (Ebben igaza van t. cikkirő urnak. Szerk.)

A legjobb kezelési módozat volt a régi. Az akkori összes pestvárosi elemi iskolák igazgatója valamelyik városi tanító halálának tudomásvétele után köriratott bocsájtott ki, melyben felszólította a tanítókat a megállapított járulék bejegyzésére. E módozat azért volt jó, mert könnyü és sikeres volt, a mennyiben az, ki e kegyeletes tett alól kivonta magát, az egész testület előtt ismeretes volt, s így mintegy kényszerítettet collegiális kötelességének teljesítésére.

Jelenleg, véleményem szerint, legjobb volna, ha ez ügyet a »Buda-pesti tantestület« venné át, s annak minden tagja kötelezné magát egyszerűs mind ez intézmény tagjává is tenni. A tagok nagy száma a mellett, hogy az egyes járulékok 50 krra szállíthatnának, a segélyt mégis tetemes összegre emelné. Beszédési módozatul — mint legsikeresebbet — oly ivet ajánlanék, melyen a körpénztárnokok a tagok névsorát tartják nyilván, melyeket a tagok kitöltve, a járulék átszolgáltatását aláírásukkal is bizonyítanak. Ez által észrevehető s feltűnő lenne, ha netán valaki magát az ily csekély áldozattal járó kegyeletes cselekmény alól is kivonná, bebizonyítván azt, hogy benne a collegialitás legutolsó zikrája is hiányzik.

E beszédésnek azonban előlegesen kellene történnie, hogy a gyászos eset bekövetkeztekor kéznél legyen a segítség, mely rögtön nyújtva, a gyászos körülmények közt annak kétszeresének felelne meg. Megjegyzem végre, hogy a járulékok rendes beszédése az illetők mulhatlan kötelessége legyen, nehogy azok összetorlódása által ismét új nehézségek támadjanak. A sok nemes, jó és szép közül, miket kivihetnénk, ha a kartársi szeretet erős kapcsa fűzne össze bennünket, ezen egy az, melyet elhanyagolnunk nem szabad, melynek lejtőn való haladását meg kell akadályoznunk, meg már azon egy okból is, mivel már számos idősb kartárs fillére fordított ezen intézményre, s némelyek már többet adtak e célra, mint a mennyit övéi a legjobb esetben is kaphatnak; jogosan követelhetik tehát ez intézmény fenntartását.

Schmidt M. Ferenc.

Mily eljárást kövessen a tanító az egyes osztályokban, hogy a népiskola növendékei a szó- és írásbeli gondolkifejezésben minél gyakorlottabbak lehessenek?

(Folytatás.)

9. Szoktassuk a tanulókat arra, hogy mindent, a mit hallanak és tanulnak, helyes mondatokban tudják kifejezni akkor is, ha ezt tőlük nem követeljük; tehát magukban, belsőleg. Ez szerény nézetem szerint a mi túltömött osztályainkban, melyeknél fogva nem lehet minden tanulót minden órában és minden tantárgynál felhívni, oly szükség, hogy azt a gondolkifejezés gyakoroltatása körül mellőzni nem lehet.

Arról ugyan soha sem lehetünk meggyőződve, hogy a tanulók ezt megteszik-e, mert »a vesékbe és szivekbe nem láthatunk,« de reményünk lehet, hogy megtörténik akkor, ha tanításunkat az egész osztály figyelemmel hallgatja; »ha — mint Diszterweg mondja — mi tiz szót szólunk, a tanulók pedig százat;« ha minden tantárggyal lassan és fokonként haladunk; ha előadásunk tiszta, világos és szabatos; ha a gyermekektől megkivánjuk, hogy mindent, a mit hallottak, olvastak vagy tanultak, *saját szavaikkal mondják el*; mert: »A saját maga gondolatait nem öntheti belém a tanító; a magam gondolatait felébresztheti és kell is felébresztenie szavak által, úgy, hogy azok az enyéim és nem az övéi legyenek. A szó csak eszköz; azt saját erőmből és képességemből kell használni tanulnom, különben hasztalan tanulásom.«

»A legjobb próbakő arra nézve, hogy valaki valamit fölfogott-e, az, hogy azt utánozza, előadja saját képessége és szavaival.« Herder.

Ami a tanulóknak saját szavaikkal való elmondását illeti, arra nézve minden tantárgy nyújt elég alkalmat, különösen az olvasás. Nem ok nélkül mondta erre nézve a porosz regulativa: »Valamely olvasókönyvnek tartalma kellően feldolgozandó és elsajátítandó a tanulók által. A tanulóknak az olvasmányok tartalma fölötti saját szavaikkal való elmondását tekintse a tanító fontos feladatának az olvasás- és tanításnál. A grammatika elméleti ismerete nem követeltetik a gyermekektől.«

Fordítsunk minél nagyobb gondot arra, hogy a gyermekek az olvasásnál gondolkozzanak, hogy az olvasottat saját szavaikkal mondják el, hogy az olvasmányok szellemi tartalmát és az abban felfedezhető gondolatvilágot, változatosságot, szépséget és igazságot gondolkozva sajátítsák el és fejezzék ki.

»Ha azt akarjuk, hogy a lámpa világosabban égjen, ne felejtünk el olajat tenni bele. Valamely olvasmány tartalma fölötti beszéd a lámpába öntött olaj, a gondolkodó szellemnek erősítése és bilincseinek szét-törése, a nyelvérzéknek és közvetve a nyelvügyességnek kibontása.« Soha se mulasztjuk el a jól olvasott mondat vagy szakasz fölött számot kérni: Mit olvastál? Hogyan érted azt? Fejezd ki saját szavaiddal! Ezek oly kifejezések, melyeknek ugyszólván »stereotyp«-eknek és az olvasásnál napirenden levőknek kell lenniök.

Az olvasási gyakorlatokon kívül igen fontos szerepe van a gondolkodás-, és annak kifejezése körül a nyelvoktatásnak is; mert a nyelvben, a beszédben lelik a gondolatok kinyilatkoztatásukat, létüket és kifejezésüket. A gondolkodás a beszéd-től épen oly elválaszthatlan, mint a naptól a világosság. A szellem érzékenyítettik a szóban, melyet a nyelv nyújt; a szóban, mely valamely képzetnek vagy gondolatnak szilárd alakja, melyet a gyermek csak *gyakorlás* által szerezhet meg.

Miután a nyelv (a beszéd) a gondolatnak kifejezése; azért fordítsunk minél nagyobb súlyt arra, hogy minden gondolkodási gyakorlat egyuttal nyelvgyakorlat, és minden nyelvgyakorlat valódi gondolkodási gyakorlat is legyen.

Gyakoroljuk növendékeinket úgy a nyelvezetileg helyes gondolkodásban, mint a gondolkodásban, helyes beszédben.

Az anyanyelvnek tanulása az első osztályban (hol a beszéd- és értelemgyakorlatokkal összeesik) egészen addig, míg azt helyesen és jól értjük, beszéljük és írjuk . . . csak utánzás és sok gyakorlás, elsajátítás és saját kísérlet által szerezhető meg.

Az első osztályban kell azokat elkezdni, mihelyt a gyermek vala-

mit szemlélt és észrevett. Nagy súlyt kell itt fektetni a mondatoknak tiszta és jó utánmondására és kifejezésére, azoknak szókra, tagokra és hangokra való bontására, melyekhez a szemléltető oktatás, olvasás és számolás nyújtják az anyagot, de különösen a szemléltető oktatás, mely az első osztályban a nyelvoktatás alapját képezi.

A szó- és mondatképezésére az első gyakorlatok megtörténnek akkor, midőn a gyermekektől megkivánjuk, hogy a szemléltetés és észrevetés útján elsajátított ismereteket gondolkozva és bizonyos rendben, rövid, nyelvezetileg helyes mondatokban fejezzék ki, szem előtt tartva azt, hogy csak az tud helyesen beszélni, a ki rendezetten és világosan tud gondolkodni. Itt találják a későbbi gondolatkifejezések is alapjokat; mert csak olyan gyermek lesz képes későbbben gondolatait írásbelileg és világosan kifejezni, aki az első osztályban hozzászoktatott rendezetten és világosan gondolkodni és helyesen beszélni. »A szóbeli gondolatkifejezés összes tanításunknak eredménye és az írásbeli gondolatkifejezésnek alapja. Ezen alap nélkül az utóbbit nem lehet lekövetően elsajátítani.« Gräfe.

A nyelvgyakorlatok azonban nem csak a szorosán vett nyelvtani lecke-képekben veendőek, hanem minden tantárgynál és minden osztályban; mert az oktatásban való és oktatás általi beszéd gyakorlati része úgy a nyelv-, mint reáltani oktatásnak. Soha se tőrjünk azért halk, értelmetlen, tökéletlen és összefüggéstelen beszédet, hanem egész mondatban való tiszta és világos kifejezést.

Ne gyötörjük a gyermekeket nagyon a nyelvtani szabályokkal, hanem fektessünk minél nagyobb súlyt a példákra. »Ne szabályokat, hanem példákat! példákat!« Rousseau. »Először példákat, azután a szabályt.« Diszterweg. A gyermeknek előbb kell fogalommal birni a személy- és tárgynévről, tulajdonság- és cselekvésszóról stb., mielőtt azoknak definíciójára térünk. A mint a gyermekeket az első és második osztályban az egyszerű tömondatokban, azoknak szavakra, tagokra és hangokra való szétbontásában, a személy- és tárgynevekben, tulajdonság-, cselekvés- és mennyiségyszókbán gyakoroljuk, úgy kell őket a harmadik és negyedik osztályban az összetett mondatokban és mondatrészekben, fő- és melléknevekben, igékben és számnevekben, ragok- és ragozásban, képzők- és szóképzésben stb. gyakorolni.

A gondolkodó-tehetség és kifejezésének gyakorlására igen nagy befolyása van a számvetési oktatásnak is, ha azt meggyőzővé, szemléltetővé és gyakorlativá tudjuk tenni; szem előtt tartva azt, hogy minden számolásnak öntevékeny, gondolkodó számolásnak kell lenni. Az első osztálytól a negyedikig gyakoroljuk a gyermekeket a számok tiszta és világos kifejezésében, azok gyakorlásában és alkalmazásában, a feladványoknak utánmondásában, megítélésében és megfejtésében . . . előbb fejben, azután jegyekkel.

10. Viseltessünk minél nagyobb türelemmel a gyermekek gondolatkifejezése, gyakoroltatása körül; legyünk tekintettel arra, miszerint nem meglelt, hanem leendő képességekkel és erővel van dolgunk, melyek csak lassan és fokonként emelhetők azzá, amivé emelni akarjuk. Ne csüggedjünk el, ha különösen eleinte nem úgy gondolkodnak és beszélnek tanítványaink, a mint mi akartuk; ha tiszter hibáznak, javítsuk ki tiszter a hibákat, mert: »Non omnia possumus omnes.«

Haugg Kamill.

(Vége következik.)

Válasz, dr. Emeríczy Géza urnak

»Földrajz« című tankönyvünkről irt bírálatára.

Ki vonná kétségbe a *tárggilagos* bírálatoknak hasznát, szükségességét? Tánulhat abból az író, a könyvkezelő s nyer általa az ügy is. E. ur bírálata azonban sem tanulságos-, sem igazságosnak nem mondható. A *hang* is, mely végig vonul rajta, olyan, melyből roszakaratot, kenyéririgységet lát az elfogulatlan olvasó.

Jól tudjuk, hogy »a hajszálnak is van árnyéka«; lehetnek hiányai a mi szerény munkánknak is. Nem is kívánjuk, hogy »derüre-borúra« dicserdessék; de jogosan várhattuk, hogy ha már kezébe veszi s figyelmére méltatja valaki, higgadtan, komolyan s *tanférfi*hoz illő tárgyilagossággal szóljon róla.

E. ur a mi könyvünkkel együtt valamennyi földrajzon »elütötte« ugyan a »port«; ez azonban nem vigasztalás reánk nézve, habár elismeri is a *mienkről*, hogy: »jó e könyvben a tananyag elrendezése,« csak-hogy — teszi hozzá E. ur — ez »nem új«; de nem helyesli benne a »sajátságos alkalmazást«, mert ez meg »új«. Ezen *elismerést* azonban — mintegy megbánva — a 6. pontban már megvonja tőlünk E. ur s kritikán alólinak tartja »a *tananyag* megválasztását és *elrendezését*«. Ez aztán logika!

»Sarkalatos és főhibája« azonban könyvünknek — E. ur nézete szeriat — »a miniszteri tanterv és a módszertani igazságok hibás értelmezése.« — Tiszteletben tartjuk mi E. ur s mások nézetét, de nekünk is van meggyőződésünk és önálló gondolkozásunk, melytől egy-egy odavetett és nem indokolt állításra nem fogunk eltérni, ha még ugy ránk fogja is E. ur, hogy: »*haladás* alatt rohamos *neki iramodást*, sok esetben *salto mortalét*« értünk. — Igaz ugyan, hogy mi *csak* népiskolai *tanítók* vagyunk, külföldön sem jártunk, doktori diplománk sincs: de azért tudjuk, hogy *elemi* iskolába járó gyermeknek *mit* s *hogyan* kell adni.

E. ur a »gőzkor jellegének és kívánalmainak megfelelő utaztatási módszer«-nek mondja, hogy könyvünknek »Tájékozás a tanteremben, égtáj magyarázat« című szakaszában a tanteremből a szomszédtanterembe; a folyósóra, majd meg a kapuhoz, az utcára vezetjük a tanulót; a 2. »Helység és utak« című szakaszban pedig megmagyarázzuk neki az utcát, a tereket, a helységek és utak különböző neveit; hibáztatja továbbá, hogy így jártunk el a »A vizek elnevezései«-nél is, sorrendet tartva a forrástól egész a tengerig. Nem tehetünk róla, mi így látjuk ezt jól, E. ur másként; hogy melyikünk jár el helyesebben, ítélje meg az olvasóközönség.

A mi E. urat leginkább bántja, az a *politikai felosztás*; ő a megyék felsorolását mellőzendőnek tartja a 3. osztályban; »előbb ismerjék meg a gyermekek — ugymond E. ur — a hazát határai, felszine, vizei, terményei, lakói szerint, azután — a 4. osztályban — következzen a megyék *kurtább* ismertetése.« Vagyis — más szóval: — tanítsunk a 3. osztályban *geológiát*, a 4-ikben pedig megnevezhetünk egy-két megyét, azokban egy-egy várost. E. ur elve ez. Maradjon meg mellette *saját földrajzában* továbbra is; mi azonban nem helyeseljük ezt s nem fogjuk alkalmazni.

A mi pedig a »részletes kidolgozást, a nyelvezetet« illeti, vegye tudomásul E. ur, hogy mi is tudunk magyarul, talán még »magyarán« is, e mellett »gyakorlott tanítók« vagyunk, a kik inkább tudhatjuk, hogy minő hangon és nyelven lehet és kell 8—10 éves gyermekekkel beszélni, mint az, a ki csak elméletből ismeri a paedagógiát és didaktikát.

Megelégszünk tehát azzal a *kegyes* nyilatkozattal, hogy »hivatott«-aknak tart bennünket; legyen a »kiválasztott« E. ur, a ki nemcsak hallotta, de meg is értette s »alkalmazni is tudja a paedagogika igéjét.« — Egyet kérünk csak: azt, hogy ne ártsa magát az Eötvös alap ügyébe, melynek mi földrajzunkkal s azonkívül is több szolgálatot tettünk és teszünk, mint E. ur, ki bármennyire óhajtsa is az »efféle tankönyveknek elpusztulását«: pusztítják — a népiskolai tanítók jelesebbjeinek bírálata s *elfogulatlan* ítélete alapján — a fővárosban és a vidéken már 6-ik ezerét földrajzunknak, ha nem E. ur vezérkönyvének szellemében irtuk legyen is azt.

Lakits Vendel és Neiger Sándor,
fővárosi néptanítók.

E válasz a »Néptanítók ^{*}Lapja« szerkesztőjének küldetett meg közlés végett, ki azt a következő levél ^{*}kisérétében ^{*}küldötte vissza hozzánk:

Budán, 1877. okt. 12.

Tisztelt szerkesztő ur!

Nagyon sajnálom, hogy az E. bírálatára irt ellenbírálatukat nem áll módomban közzétenni. Én, a mióta e lap szerkesztése rám bízott, soha semmi szín és ürügy alatt sem engedtem tért lapunkban a polemiának, s éppen azért arra törekedtem mindig, hogy könyvismertetéseink annyira tárgyilagosak, tanulságosak legyenek, hogy a polemiának újszólván létjoga se lehessen. Nem azért, mintha bírálatainknak csallatlansági jelleget akarnék tulajdonítani, sőt nagyon is jól tudom, hogy nemcsak egy út vezet Rómába s a legtárgyilagosabbnak látszó bírálat is tévedhet; de tudom másfelől azt, hogy a methodikának vannak már tisztázott s általánosan elfogadott sarkigazságai, melyek álláspontjáról lehetséges egyes munkákról egészen határozott (s tehát a további vitát meglehetősen feleslegessé tevő) véleményeket kimondani és tudom mindenekfelett azt, hogy lapunk belső oeconomiaja határozottan perhorrescálja a polemiát, mely a legtöbb esetben inkább személyes ön-, avagy érdekvédelem, mint az ügy és a paedag. igazságok védelme szokott lenni. Lapunk úgy is elég szűk határok közé van szorítva s ezt a kis tért minden körülmények között csupán az *egészre* nézve hasznos és üdvös közlemények számára fogom fentartani.

Ezen elv következetes keresztülvitele nem egy személyes kellemetlenséget okozott nekem, de azért ebbeli erős feltételeimen nem ütött rést még senki sem. Csupán egy ízben történt ennek megsértése, t. i. a nyári szünetben, midőn a Mayer M. történelmére irt bírálatra a szerző ellenbírálata is kiadatott. Ez azonban távollétemben és nem az én beleegyezéséből történt. Én tehát ennek a präcedens esetnek az érvényét nem ismerhetem el.

Hiszem, hogy Ön, tiszt. szerkesztő ur, nem fogja megtagadni méltánylását ezen elvi álláspontomtól, s azért ha ellenbírálatának közzétételét bárhol másutt eszközölvén, a »Néptanítók Lapja« szerkesztőségének ebbeli eljárására bárminemű megjegyzések tétetnének, reményilem, hogy nem fogja elhallgatni az ezen eljárás alapjául szolgáló indokokat se. E tekintetben jelen leveletem egész terjedelmében rendelkezésére bocsátom.

Öszinte tisztelője:

Gyertyánffy István,

a »Néptanítók Lapja« szerkesztője.

* * *

Bármily nagy tisztelője vagyok is Gy. ur *személyének*, nem tehetem, hogy megbotránkozásomnak ne adjak kifejezést *eljárása* miatt. Ha igaz volna, a mit levelében mond, miszerint arra törekedett, »*hogy könyvismertetéseink annyira tárgyilagosak, tanulságosak legyenek, hogy a polemikának ugyszólván létjoga se lehessen*«, ugy semmi észrevételem se lett volna E. ur bírálatára; de mikor csaknem minden számából az tűnik ki a »Néptanítók Lapja«-nak, hogy a pajtáskodás, az elfogult felekezetiesség ott a »vezérelv«: nehéz elhallgatnom azt, a mit különben mások, az ország tanítói közül igen sokan, több szaklap is számtalanszor hangoztatott már: hogy a mai »Néptanítók Lapja« nem felel meg boldogult br. Eötvösünk nemes inteniójának; minden krajcárért kár, melyet arra az állam pénzéből költenek. Nem azért hallgattam pedig ennek nyilvánításával eddig, mintha csak most vált volna meggyőződésemmé, hanem, mert mindig kerülni igyekeztem a gáncsolódást s mivel azt bittem, *magától* is ki fog mulni a »Néptanítók Lapja« s nem fogja megszavazni reá az országgyűlés azon 10.000 frtot, melyet jobb célra is lehetne fordítani.

Ha már helyt ad Gy. ur Emericzy piszkolódásainak s nem azt nézi, *mit* mond, hanem hogy *ki* mondja: akkor tartsa kötelességének a *védelmet* is meghallgatni s közölje azt; mert nem egy-két »pajtás« kedvéért, hanem az ország néptanítóiért, főkép és első sorban pedig a *tanügyért* alapították a »Népt. Lapja«-t s szavazták meg rá képviselőink a 10.000 frtot. Valamint Gy. urra is aligha azért bízták annak szerkesztését, hogy ha felszólalni óhajt abban valaki a tanítók védelmére, vagy félre dobja a cikket, vagy pedig — miként a folyó évi 18. számban Barabás György, sárvári főtanítóval tevő, — ledorogalja azt írójával együtt.

Ezeket akartam megjegyezni Gy. ur »önigazolás«-ára válaszképen, nem azért, mintha E. ur éretlenkedései bántanának, (hisz azokat még a »Néptanítók Lapja«-nak két belmunkatársa is roszalja), hanem, hogy rámutassak azon igazságtalan mértékre, melyet Gy. ur a »Néptanítók Lapja«-nak szerkesztése körül használ.

Lakits Vendel.

EGYLETI ÉLET.

Jegyzőkönyv a »Népnevelők pesti egylet«-nek f. évi október 6-án Péterfy Sándor elnöklete alatt tartott választmányi gyűléséről.

Jelenvoltak: Faller M., Garami R., György A., Göndöcs L., Kálnay N., Komjáthy Gy., dr. Kiss A., Kurz S., Luttenberger A., Ledényi F., Schön J., Schmidt A., Scholz L., Sretvizer L.

1. Elnöki felszólításra első sorban Scholz L. könyvtárnok tesz jelentést a könyvtárrendező-bizottság eddigi működéséről.

A bizottság felkérte működésének további folytatására, a könyvtárnok pedig az utóbbi két év alatt beszerzett könyvek összeírásával bizatik meg.

2. Felolvastatott a „budapesti tanítók dalköre“-nek kérényye, melyben a „Népnevelők p. egylete“ és a „Budapesti tantestület“ által rendezett ezidei társas multság alkalmával begyűlt tiszta jövedelem felének (61 frt) átengedése kérelmeztek.

Ez ügy eldöntése több felszólamlásra adott alkalmat, mivel némelyek a dalkört az egylettel kapcsolatban nem álló, függetlenül működő testületnek állítják, mely, mint ilyen, a segélyzést nem igényelheti; mások a társas multságot rendező-bizottság előleges megállapodásának kíván-

nak érvényt szerezni, mely szerint a jövedelemnek egy harmad része becsáttatnék a dalkör rendelkezésére.

A választmányi gyűlés azon nézetének nyilvánítása mellett, miszerint a dalkör megalakulása az egyleti szervezkedés útján jött létre, tehát a népn. p. egyletének egyik szakosztályát képezi; valamint méltányolva a dalkör szép célját: a kérelmezők ügyét azon utasítással küldi a II-ik szakosztály elnökéhez, hogy a dalkör tagjaival magát érintkezésbe tévén, részletes kimutatást adjon a dalkör szükségleteiről, mely esetben azok fedezése iránt a választmány pártolós véleményét fogja a közgyűlés elé terjeszteni.

3. Felelvastatott Trefort miniszter ő excellentiájának az országos tanszermuzeum számára átengedett tanszerekért küldött köszönő leirata.

4. A vértessaljai tan. egylet választmányának jkönyvi átiratára, melyben az 50-es bizottság működésére mondatik kárhóztató ítélet, *Péterfy Sándor* indítványozza, hogy mielőtt e tárgyban érdemleges határozat hoztatnék, kéressék fel a nevezett egylet sérelmeit (ha vannak ilyenek) nem általános értelemben, hanem részletezett, határozott pontokban kijelölve megküldeni. *Garami R.* ismerve az 50-es bizottság önzetlen s buzgó működését, e jegyzőkönyvi kivonatot egészen figyelmen kívül hagyatni óhajtja. A választmány többsége kimondja, hogy a „Vértessaljai tan. egylet” választmányának ezen határozatát nem helyesli, ami is ezen értelemben fog a népn. p. egyletének közgyűlése elé terjesztetni.

5. Kálnay N. benyújtja *Bagonyi A.* által készített rajzfüzeteket. A szerző kívánságának megfelelőleg a paedagogiai szakosztályhoz küldetett át megbirálás végett.

6. Dr. Kiss Aron a paedagogiai szakosztály újabbi működéséről mond kedvező nyilatkozatot, mi örvendetes tudomásul vétetvén, dr. Kiss A. ur felkéretik, hogy az I-ső szakosztályban megvitatott kérdések határozatait, (különös tekintettel a III. egy. tanítógyűlés elé kerülendő kérdésekben jutott megállapodásokra) további hozzászólás végett a legközelebbi közgyűlésen előterjeszse.

7. Kurz S. pénztárnok fölemlíti, hogy az egyleti tagsági díjak rendszeresen folynak be, mindazáltal névszerint kénytelen felemlíteni némely tagokat, kik habár névalírásukkal kötelezték is magukat, tagsági illetékek fizetését megtagadták. Ez okból a választmány kimondja, hogy az ily fizetni vonakodók jkönyvi kivonatban értesítenek, miszerint neveik az egylet közlönyében megrovólag fognak felemlítettetni, ha ezen magukra vállalt kötelezettségnek eleget nem tesznek. *Stern Samuel*, — ki tagsági díját be nem fizette és tartózkodási helye nem tudatik — az egyleti tagok sorából kitörültetik.

8. A kőbányai tagok díjainak az egyleti szolga által eddig eszközölt beszédese nagyobb mérvű költséget vesz igénybe, mivégből az illetők tudósíttatni fognak, miszerint tagsági díjaikat közvetlenül a pénztárnoknak szolgáltatassák át.

A pénztárnoknak erélyes és szorgalmas működéséért elismerés nyilvánítottatott.

9. Elnök azon indítránya, hogy egy oly bizottság küldessék ki, melynek feladata lenne az egylet 10 évi fennállása történetének megírása és mikénti kiadása iránt a kellő javaslatokat megtenni a jövő közgyűlés egyik tárgyává tétetik.

10. Jegyző felkéretik az utóbbi két év jegyzőkönyvi határozatainak egybegyűjtésére. *Glatz György* felszólíttatik, hogy régebben magára vál-

lalt kötelezettségének megfelelőleg a jegyzőkönyvek másolatait f. hó 21-ig az elnökségnek nyujtsa be.

11. Garami K. indítványba hozza, hogy a téli évadra nevezetesebb íróink kéressenek fel felolvasások tartása végett. Ez ügy teljes elintézése György A., Garami K. és Kálnay N. urakból álló bizottságra ruháztattott át.

Az elnök mély részvétellel jelenti az egylet egyik érdemes tagjának, Horváth Ignácnak elhalálozását. A választmány az elhunyt iránti kegyeletnek kifejezést adandó, Rakóczi Lajost fogja egy emlékeszed tartásával megbizni.

11. A legközelebbi közgyűlés f. évi octóber 21-ikére tüzetett ki, melyen az egyleti ügyek elintezésén kívül — Disterweg születésnapja alkalmából — dr. Kiss Áron fogja a nevezett tudós és nagy paedagogus működésének hazánk tanügyére befolyó hatását ismertetni.

Sántha Lajos, jegyző.

VEGYESEK.

= A „Népnevelők pesti egylete“ f. hó 21-én (vasárnap) d. e. 10 órakor saját helyiségében közgyűlést tart, melyre a t. tagok és tanügybarátok szíves megjelenését kéri az elnökség.

= Az egyetértés és kartársi szeretet nyilvánulása az, melyet a budapest-lipótvárosi hold-utcai tanítótestület szeretett főnökük, a köztisztelendő Murányi Kálmán vezető-tanító iránt ennek névnapja alkalmából f. hó 13-án tanusított, testületileg üdvözlőlvén őt, e mellett tisztelők s ragaszkodásuk eléül arcképeikkel ellátott diszes albummal kedveskedtek neki.

= Az Eötvös-Naptárra előfizettek: Kiss Sándor, Nemes-Kosztolányból; Kapp János, Palánkáról; Petrovics József, M.-Óvárról; Lábos Imre, Heiner János, Kreutz Ede, Horváth János, Takó Sándor és Zágróczky Tivadar, Szombathelyről; Nyegrus Ede, Halmiból; Becht Konrad (2 pld.), Bonyhádról; Beöthy Mihály, Kilitiből; Erdélyi Károly, Hédervárról; Vargha István, N.-Kőrösről; Goldberg Maier, Hevesről; Vajdady Gusztáv, Stix Hermin, Weinberger Antonia, Rada Iona, Fábry Iona, Dobosányi Gabriella, Budapestről; Tipray Mihály, Ujpestről.

= Deák ünnepély. A keszthelyi polg., felső nép és közs. elemi népiskolákban Deák Ferenc születésnapján, folyó hó 17-én, Deákünnepély tartatott.

= Egy kis figyelmeztetés. Mióta Greiner irkáit hat füzetéről tíz füzetre kibővítette, azóta a magyar irkákban nagyon sok értelemzavaró és nyelvtani hiba fordul elő, melyek az újabb kiadásu példányokban is megmaradnak, sőt újakkal tetéztetnek, érjenek bár az irkák 50—100 kiadást. — Ilyen hibák például a 6-ik füzet utolsó lapján *ne tedyel* másnak mit te sem *szereted*, e helyett: ne tegyél másnak olyat, mit te sem szeretsz; a 9-ik füzet 10-ik lapján magyar hon *sóbányai* sokat jövedelmeznek, e helyett: magyar hon *sóbányai* sokat jövedelmeznek; a 10-ik füzet 3-ik lapján, sőt inkább lovakkal, kard, nyíl, *bárda s dsidsával*, e helyett: sőt inkább lovakkal, kard, nyíl, dárda s dsidsával; ugyanazon füzet 8-ik lapján, büszkeséggel csak is *sajat némünket sertünk*, e helyett: büszkeséggel csak is saját nemünket sértjük.

Némelyek előtt talán csekélységeknek látszó hibák ezek, de szerintem olyanok, melyek a gyermekre károsan, a tanítóra pedig bosszantólag hatnak. Óhajtanódnak tartom tehát, hogy f. bizományos, Posner Károly Lajos ur, kinek ezen irkából tetemes haszna lehet, jövőre nézve — ha ő maga nem ér rá — ahhoz értő egyéneket bizzon meg említett hibák helyrehozására. — E szíves és jó indulatu figyelmeztetést annál is inkább ajánlom Posner Károly Lajos urnak figyelmébe, mivel az »Eötvös-Naptár« hirdetési rovataiban is ajánlja üzletét a tanár és tanító urak figyelmébe. B. Diószeg, 1877. október 8. Kalmár Károly, ref. tanító.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK. B. M. urnak Cegléden. Melegen érző nemes szív sugallta költeményeket jóleső örömmel vettem. Isten áldása legyen rajtad s kedves családon is! — H. urnak Szegeden. A tudósítást megkaptam s a jövő számban közlöm. — B. J. urnak Székes-Fehérvárott. Megkapta-e leveletem? — M. Sz. J. urnak Kézdí-Vásárhelyen és N. Gy. urn. K.-K.-Majsan. A lap küldéseiránt intézkedtem; azt hiszem, ezentul rendszeresen fog menni. — B. M. urnak Kecskeméten. Az előfizetési pénz maig sem érkezett hozzám. Küldjem-e a naptárakat utánvétellel?

HIRDETMÉNYEK.

☛ Csak amíg a készlet tart! ☚

Legnagyobb jutalom

a „Népnevelők Lapja” előfizetői és olvasóinak.

Rendkívüli áldozatokkal sikerült az alulírt kiadó intézetnek, az alább következő jelesnek ismert 4 mestermű többszörösítési jogát megszerezni, minélfogva azon kellemes helyzetben van, ezen értékesműveket a „Népnevelők Lapja” t. előfizetői és olvasóinak a következő mesés olcsóságú csekély áron megküldhetni.

☛ Mi adjuk csupán ☚ 7 frtért ☛ a következő négy olajfestmény-utánezatot :

1. sz. „Szerelmi kérdés” Ertmantól.
2. sz. „Lovag - szoigálatok” szitén Ertmantól, ellenképek, 47 cm. magasak és 35 cm. szélesek.
3. sz. „Magyar cigányok” Reinhardtól,
4. sz. „Pihenés a mezon” Gauermanntól,

54 cm. magasak, 72 cm. szélesek.

Továbbá küldünk tetszés szerinti ☛ 2 képet 4 frtért, ☛ valamint 1 képet 2 frtért is. Ezen kitünő olajfestmény-utánezatot egyes darabjai bármely teremnek meglepő és nagyszerű díszül szolgálhatnak; mindegyik egy-egy bevégzett mestermű; a főnebb említett mesterek nevei egyébiránt kezeskednek e műv-k jelességeért. — Mi tehát elvárjuk a t olvasók műérzékétől, miszerint ezen rendkívül kedvező, soha nem ismétlődő alkalmat valódi remekművek megvásárlására nem fogják felhasználatlanul hagyni. ☛ Csak e lap előfizetői és olvasói számára vannak a főnebbi árak meghatározva. A képek ára előbb 50 frt volt, mostani bolti áruk 40 frt, miről mindenki meggyőződést szerezhet. — Megrendeléseknél a mellékelt megrendelési jegy letépendő, és kitöltve a következő ezim alá küldendő :

Verlags-Anstalt, Wien, II. Taborstrasse 11.

Megrendelési jegy.

(K. P.) Verlags-Anstalt Wien, II. Taborstrasse 11.

Küldje nekem az

1. sz. képet	(It a kép megnevezendő, mint a hirdetésből az kiveshető.)
2. " "	
3. " "	
4. " "	

Az összeg ezért frttal, mellékelve van, vagy utánvét mellett.

Megrendelő neve

Lakása

Utolsó posta

☛ Oly megrendeléseknél, hol az összeg mindjárt beküldetik, a megrendelési jegy egy posta-utalványra, utánvét melletti megrendelésnél pedig levelezési lapra riasztva, küldhető be.

LAMPEL RÓBERT könyvkiadó-hivatalában

(Budapest, váci-utca 12. szám)

megjelent tan- s egyéb ajánlható könyvek,

☛ kaphatók minden könyvkereskedésben : ☛

- AISLEITNER Antal. Magyar nyelvgyakorló és olvasókönyv. — Ungarisches Sprach- und Lesebuch für die Oberklassen der Volksschulen mit deutscher Unterrichtssprache. Auf Grundlage der „Lehr- und Lesebücher für die Mittelklassen von Alb. Haesters“ bearbeitet. Zweite, mit einem ungarisch-deutschen Wörterbuch vermehrte Auflage. Preis geh. 80 kr.**
- CONDÉ, Arthur de. Der kleine Franzose als Gratulant und Deklamator. — Le petit français comme Poète de Famille et Declamateur, — Nouvelle Collection complete de Compliments et de Bouquets pour le jour de l'an et les Fêtes en Poésit et en Prose adressés à des Péres, Méres, Parents, Instituteurs, Amis, Parrains, Marraines, Bienfaiteurs etc. etc. Scènes dramatiques. Recueil de Poésies des meilleurs Auteurs suiv de Discours divers pour les Fêtes d'école Füzve 60 kr.**
- DALLOS J. L. Praktischer Lehrgang zur schnellen und leichten Erlernung der ungarischen Sprache. Nach Dr. F. Ahn's Lehrmethode. I. Theil. 44-te, mit einer kurzen Sprachlehre versehene Auflage, geheftet 36 kr., gebunden 44 kr.**
- DALKÖNYVECSKE, nemzeti. Hatodik javított népkiadás, kötve 1 frt. Díszkiadás 3 frt.**
- ERÉNYI MÓR Kis magyar nyelvtan feladattárral. Népi-, főelemi s városi tanodák számára. Ötödik javított, bővített s a m. kir. közoktatási ministerium által kiadott „Tanterv“ nyomán átdolgozott kiadás. Ára kötve 40 kr.**
- FORSTINGER János. Írás és mindennapi társalkodásban előforduló idegen szavakat magyarázó kézikönyv. Kötve 80 kr.**
- JESZENSZKY István. Oktatás a méterrendszeren alapuló mértékek és a tizedestörtekeli számolásban. Iskolai és magánhasználatra. 64 lap 8 táblával. Füzve ára 40 kr.**
- KISS Áron és ÖREG János. nevelés- és okttástan. 1.—**
- KÖRNYEI J. A tanító az iskolában. 1.20**
- **Gyakorlati közönséges irálytan. —.88**
- **Írálypéldák I. 1.—**
- KÖRNYEI J. A tanító az iskolában. Rövid utmutatás arra, miként lehet a népiskolában jó fegyelmet tartani s helyesen oktatni. Tanítók és tanítójelöltek számára. Ára 1 frt 20 kr.**
- KÖRNYEI János (néhai királyi tanácsos és tanfelügyelő). Gyakorlati közönséges irálytan különös tekintettel a levélíráásra és a közéletben előforduló polgári ügyiratokra. Tanodai és magán használatra. Füzve 88 kr.**
- Környei irálytana azon kevés munkák egyike, melyekből valóban meg lehet a levélírást és irályt tanulni, valamint szavalója a legjobb darabokat tartalmazza a szavalatra és könyv nélküli tanulásra.
- KUNCZ Elek. Gymnásiumi paedagogia. 1.—**
- LUTTER N. dr. Módszeres vezérkönyv a népiskola mennyiségtanához. I. f. füzve 80 kr., 2. f. füzve 80 kr, 3. f. füzve 50 kr, 4. f. füzve —.80**
- MÁRKY J. tdr. Népiskolák könyve. 5. rész. Egy-egy —.40**
- MARKÓ Lajos. Vezérkönyv a testgyakorlás tanításához. Tanítók és tanítójelöltek számára. —.60**
- MENNYEI A. Nevelés- és tanítástan. 3 k. 5.—**
- MOLNÁR A. Svájczban és Bajorországban szerzett tanügyi tanulmányok. 1.50**
- **Gazdasági népoktatás. —.60**
- **A népiskolai tanfelügyelet. —.60**
- **A néptanítók nyugdíjazása. 1.40**
- **Néptanítók ismerettára. I. 1.50**
- NEUMANN S. A. (Muster-Hauptschullehrer in Altofen.) Deutsche Sprachlehre nebst einem Aufgabenschatze und Mustertabellen zum Analysiren. In Fragen und Antworten. Ein Hilfsbuch für Lehrer und Schüler in den Volks-, Haupt- und Stadtschulen. 2. verbesserte Aufl. 40 kr.**